

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у плату, на по године
10 фран., на четврт год. 5. фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштомској
уштинском непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отплатити поштомско
на коју драго пошту, а коме је
паричице, може се претплатити
код г. Петра Рамановића, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. Мите Стајића књижара у Био-
град. Доноси се пошту уред-
ничку. Рукони се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет црпа-
ра по три новчића на први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ЗВАНИЧНИ ДИО

Ми

НИКОЛА ПРВИ

по милости Божијој

КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

Наређујемо: да се од 1. Окто-
бра о. г. перјаничка чета у милости
распусти на неодређено вријеме.

Дужности перјаничке чете вр-
лиће војници редовне војске по реду,
који се установи.

Перјаници и њихове старјешине
остају и за вријеме распуста у исти-
јема чиновима и са платама, које ће
се одмјерити према њиховом новом
положају.

Са повратком на дужност, када
то наредимо, перјаничке старјешине
и перјаници уживаће опет досадаш-
њу редовну плату.

Изајављујемо перјаничкој чети и
њезинијем старјешинама наше пот-
пуно задовољство, признање и за-
хвалност на вазда ревностној и вјер-
ној служби.

Уијерени смо, да ће они опет,
када их на службу позовемо, пока-
зати једнаку ревност и одапост, што
је нашеј врлини перјаничке чете,
из које је вазда излазило највиђени-
јих јунака и чиновника.

Овлашћујемо нашега министра
војног, да овај Указ изврши.

Дано на Цетињу, 25 септ. 1899.

м. п.

НИКОЛА с. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Г. А. Логотетис генерални
консул грчки вратио се са свог
осуства, из Атине.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 8 октобра.

Послије дугијех узалуднијех пре-
говора између Инглеске и Транзвала,
видићи ова посљедња мала република.
да Инглеска све више војске шиље
у јужну Африку, управља је у Лон-
дон ултиматум, којијем је тражила
од Инглеске: прво, да пристане, да ме-
ђународни арбитраж ријеша питања,
која постоје између Инглеске и Тран-
звала; друго, да се повуче инглеска
војска са транзвалске границе; треће,
да се сведе број војске у инглеској
колонији југоафричкој на стање, које
је било до 1 јуна т. г.; и четврто,
да се натраг врати војска, која је
на путу. Рок одговору на ове зах-
тјеве био је само 48 ура, ако пак
одговор буде неповољан, транзвалска
влада је дала знати, да ће то смат-
рати као формалну објаву рата.

Такве захтјеве, наравно, Ин-
глеска није могла примити, без по-
виђења, и у свом одговору изразила
је само сажалење, што је пресједник
Кригер тако озбиљан корак учинио,

надоставивши, да инглеска влада
за сада нема ништа да саопшти г.
Кригеру.

И рат је одма отпочео од стране
Транзвала и његове савезнице Оран-
жеве републике против инглескијех
посједа.

Петроградско „Н. Времја“ пита:
„У самој ствари, ко је то Инглеска
и Транзвал? Ту су двије величине,
које се не могу ни сравнити. Једна
је моћна велесица, која броји на сто-
тине милиона поданика, и обухвата
шести дио земаљске површине; а
друга мала република, која нема
Јевропејаца ни 300,000 душа. Какав
би утисак учинио у Јевропи улти-
матум Монаха Француској, или ре-
публике Сан Марина Италији? То
би само смијех изазвало. Ипак улти-
матум Транзвала не изазиваје сми-
јех, и ако нема сумње, да су Бури-
тијем учинили безумни корак. Али
у историјскијем догађајима логика
нашег свакодневног живота нема
вазда мјеста. Не зависи све од бројне
силе. Судбама народа управља нешто
друго, што се не може математички
израчунати. И то „нешто“ чини мис-
лити о исходу борбе Инглеске са Тран-
звалом.... Инглеска није била изаз-
вана од које велесиле: пигмеј, изведен
из себе притиском, видећи, да му
без разлога одузимају најсветије бла-
го — слободу, тај се пигмеј најпослије
смутио и бадио увреду у лице вели-
кану. Морална сила ступила је у рат
са физичком силом. Ту је лепши
дио човјечије природе изазвао жи-
вотну себичност. Инглеска хоће да
захвати сву земљу. Она снјена о
свесјетској власти велике свјетске
монархије. Заузеће Транзвала није
него један корак на том путу. Тран-
звал има ту несрећу, да је до саме
линије жељезничке, која је дијелом
ограђена а дијелом пројектирана, а
која има да веже Капштадт са Ка-
јијом. За то — доље са Транзвалом!
Али су се Инглези преварили. „На-
ше љепшине могу наше бити, али
док смо живи, ми нећемо пристати,
да будмо наши поданици!“ — то
је смисао ултиматума. По свој при-
лици, у Лондону нијесу са задовољ-
ством дозвали, што је транзвалска
влада одлучила. Инглеска се спра-
вљала на рат, али је било очевидно,
да на рат није крећала. Сада су је
сами Бури изазвали. Инглези нијесу
хитали у рат, и ако по свијем подат-
цима имао би бити побједоносан.
Али ако одједном букне нови уста-
нак у Индији, ако у срцу Африке
стигну поткрјепљења Калифу — што
тада? Брзо је подигнуто пространо
адање британске империје, али је
Инглезија у томе доста срећа по-
служила: цио ред срећнијех ратова
и срећнијех дипломатскијех побједа.
Али је срећа непоуздан друг. Може
бити да је срећа баш сада ријешила
да другијем правцем окрене. Постоји
виша правда, и вјерујући у њу,
Бури су се латили оружја.“

У свом посљедњем броју исти
лист вели, да се може вјеровати, да
Инглеска има захвалити јевропскијем
пријатељима Бура на ултиматуму
Транзвала. Холандска Краљица Вил-
хелмина била је одушевљено при-
мљена у Потсдаму, у њего доба кад
је г. Кригер послао ултиматум у
Лондон... „У сваком случају беспор-
но је, да је за главну цијел ње-
мачке политике данашње — обли-

жења с Француском у колонијалној
политици — овај рат добро дошао.
Инглеској су руке везане за дуго и у
колонијалној политици сада може
настати особито оживљење, које може
допустити њемачкијем пријатељима
француско-њемачког колонијалног са-
веза да францускијем пријатељима
понуђе који добар залагај од ингле-
ског наслједства, и тијем се користи-
ти као вратма на парижку изложбу...“
Тако „Н. Времја.“ На сваки начин,
мјесто да Цар Вилхелм пође у Лон-
дон, као што се говорило, он је
примио у походе холандску Краљицу,
што у овом часу јако пада у очи.

Што се тиче држања велесиле
према овоме рату, хапски званични
лист „Абендпост“ саопштава, да је
Цар Вилхелм обећао холандској Кра-
љици Вилхелмини, да ће у сходном
часу интервенирати у корист Тран-
звала; а на молбу холандске владе
у Петрограду и Паризу за интервен-
цију у транзвалском питању, да је
руска влада одговорила, да се то
питање не тиче Русије, тако исто и
француска.

Рат је дакле почео у прошли
четвртак и то офензивом Бура у
свијем правцима, прешавши границе
у Натал и у Родезију, гдје рупе
жељезнице и мостове, да преину
везу између Родезије и Капштадта.
Док Инглезима не стигне поткрјеп-
љење, држаће се у дифензиви, али
кад буду у стању да се лате офен-
зиве, могу се унапријед израчунати
дани отпора 30,000 транзвалске вој-
ске и 20,000 Оранжеве републике.

Али до тада могла би се остварити
она вијест хапског листа о ин-
тервенцији њемачког Цара, која би
могла помоћи југоафричкијем репу-
бликама, на сваки начин, само пот-
пуном задовољштином инглеском.

У савезу са том хапском вијести
стоји мишљење парижког министе-
ријалног листа „Тана“ односно пор-
тугалско-инглеског споразума, да ће
тај споразум одма изазвати питање
равнотеже, и ако се може вјеровати
њеким имформацијама, и дати сиг-
нал појави Њемачке на афричкој
позорници, што би одма парализи-
рало корист, коју би Инглези доби-
ли уласком у Делагојеки залив. „Тан“
завршује: транзвалски рат још није
ни почео а Јевропа стоји пред при-
јетећијем питањима без граница.

ТУЖБЕ ПРОТИВ ТРАНЗВАЛА.

Др. Ј. Ланге, који је био у Транзвалу
и проучио унутрашње стање ове мале али
данас тако богате републике, написао је у
озбиљном листу „Die Zeit“ што у Бечу
излази у недељнијем свескама, врло поуч-
ан чланак, у ком, између осталог, тужбе
Уитландера (скорашњијех досељеника) ова-
ко сузбија:

Прва тужба је на оскудницу политич-
ких права. Истина је да је постигнуће
држављанства, с којим су та права скоп-
чана, ванредно мучно за Уитландере. По-
стиже се једино након 15 година бора-
вљења и непрекидног плаћања пореза у
Транзвалу. Ко пође у Транзвал, иде да
тражи срећу, понајвише тражиоци злата.
Ко тамо нађе збиља срећу, понајвише, тај
не остаје, него иде опет с богом, да ужива
добивено благо у каквој просвијетљеној
земљи. Ово вриједи, уз врло мало изузетака
и пр. чиновника рудничких друштава,
колико о тражиоцима злата, толико и о
оним који с њима живе, држаоци бирџа,
трговци, лијечници итд. Уитландерима је
врло тешко, готово немогуће, постићи право
грађанства. Факат је, да Уитландери сачи-

навају већину: око 20,000 Боера стоји
наспрот око 40,000 Уитландера, од којих
је више од 30,000 инглеског поријекла.
Тачних бројева нема, нити може бити у
земљи, гдје се пучанство непрестано ко-
леба. Ово 30,000 Уитландера инглеског
поријекла најдјачали би одмах гласовима
Боера, кад би добили право грађанства.
Нема сумње да би њихово прво дјело било,
ставити се под заштиту инглеску, од
Транзвала учинити инглеску насеобину.
Је ли чудо дакле, ако се Боери опиру, да
им се то омогући? Они би поштинили право
политичко самоуправство, кад би то допу-
стили. Кад су снижали вријеме борављења
на седам година, дошли су до крајњих
граница, до којих могу попустити.

Како пак приказује брошира ову
ствар? У њој је ово представљено од при-
лике овим реченицама: „Становници густо
насељеног Ранде-а, Инглези, Американци,
Њемци, Французи итд., међу којим има
мноштво врло наобразжених људи, који
надиру рад и промет у Транзвалу, немају
учешћа у влади, чак ни у градским послоима;
прави су хелоти, како се сами називају. С
једне стране је благостање, образованост,
енергија познавање свијета и надмашна
већина бијелог пучанства; на другој страни
малена мањина Боера, без образовања, без
разумијевања трговачких и јавних послова,
која тражи за себе повластицу да гњечи
и спаса већину.“ Истина је да међу Уитлан-
дерима има врло образованих људи, али
Бог и душа, нема их веле. Ко је пронео
своју младост на високим школама и у
дворанама универзитетским, тај не пристаје
за тражиоца злата или за обртника уз
онако тешке погодбе, какве владују у Ранду.
Она шака људи, која „надиру рад и про-
мет у Транзвалу“, а под тим треба разу-
мјети чиновнике рудничких друштава —
јер државни чиновници нијесу Уитландери
— не сачињавају ни 2 постога од ста-
новништва. Што се добростана тиче, једно
с другим, Боер је без сумње нижијији.
Што се тиче знањственог наобразжења,
један и други су на истом степену дјубуди
сада, кад су добро уређене школе знатно
подигле одгој млађе генерације боерске;
што се тиче моралног узагоја, строги би-
блијски вјерници Боери просјеком су врло
високо над Уитландерима, код којих се и
одвине често познавање свијета своди на
познавање казненог законика и тамница
њихове отаџбине. И што се тиче енергије
могу се барабарити, само што се код Боера
она више исказује у постојаној, живаљом
стрјелујем истреба, а код Уитландера у
потенцираном прегнућу, да се брзо обогате.
Кад се они дакле позивају хелотима, елу-
же се савим неподесним називом, који су
једино узели из говора инглеских поту-
кача и агитатора; хелоти су, како је
познато, били робови, а лична је слобода
у јужно-афричкој републици много већа
него ли у већем дијелу културних држава.
Још на посљедној скуштини у Јохане-
збург у, на којој сам и ја био, њемачки
су бесједници, Уитландери, енергично про-
сједовали против оном називу. Савим је
погрешно и прорачунао само за нејенте
читанце, одрицање Боерима разумијевања
трговачких и јавних послова. Начин, како
Чика-Кругер и чланови „Волкерсд-а“
управљају политиком републике, за цијело
не свједочи помањкању разумијевања по-
слова, а „јавни интереси“ Боера не могу
се сјажити бранити него ли тим, што су
они готови у свако доба да заложу биће и
главу за домовину, и ако они имају више
посла него ли да попут плаћених агената
инглеских непрестано политизирају.

Предбацивање експлоатације води нас
на другу главну тачку тужбе, уређење
пореза. Тврди се, да „огромне сите погје-
штене Уитландерима воде к неразумном
просијању новца и корупцији, јер да у
главном служи за подржавање читаве
војске креатура у Транзвалу и у туђини
за богаћење владајуће класе и за вођење
смијешне велике политике.“

Јест порезни су намети Уитландера
у толико виши него ли Боера, у којима
велика рудничка друштва, која пак раде с
великом добити, сама плаћају готово подво-
јну државних намета. По није ли разложита
порезна политика, порезати суразмјерно
више богаташе, него ли сиромашни дио
пучанства? Тим оправданије, што акционари
тих рудничких друштава већином и нијесу
у Транзвалу, него их треба тражити у
Инглеској и Капштадту?

Војска „креатура“ — таман демогишки израз за чиновнике — није тако грдна, како се ту каже. Бројеви доказују! Државне године 1885/86 изношаху државни расходи 163.000 стерлина, државне плате чиновника 65.000 стерлина; године 1895/96 први 3.584.000 стерлина, потоњи 813.000 стерлина. Дакле године 1885/86 плате чиновника изношаху 40% укупних расхода, а године 1895/96 само 23%.

Кад се пролиста буџет, види се да су трошкови за чиновнике понајвише порасли у грани за правду и полицију. А баш на правду и полицију Уитландери се много туже. Умножење чиновника правде и полиције стоји пак у управном размјеру са проширењем златних поља. Копачи злата су понајвише насилна чело; при најмањој распри рука им је у чепу од револвера. К овоме додај и уцкања са стране Инглеза; скоро никаква овања скупштина у Јоханесбург-у, а још више у околици, не прође без крвавих глава. Да се подику тузбе на правду, и то је сасвим разумиво; у грађанском поступку ко изгуби правду свеђ мисли да је учињено неправдо, а у казненом ће поступку осуђеник готово увијек цијенити да је био одвећ строго кажњен. Напротив су тузбе на полицију дијелом оправдане; но треба промислити, како је тешко у златним крајевима наћи људе згодне за полицију. Ниједне уре нијесу сигурни за свој живот; а уз то треба да изнесе живот на пазар за плату, која у мјесец дана не износи ни десети дио онога, што еретан тражилац злата може заслужити у један дан. Је ли дакле чудо, ако у згодну прилику извуку полицијску хаљину и ступе у ред тражилаца злата? А накнаду је свеђ тешко добити. Посебито се истиче, да полиција одијелне затвара очи јатацима при крајњи злати и преступницима закона о цићу, који наређују да се алкохолна пића смију предавати принципима једино ако донесе писмен донет свога господара. Него је чудновато, да су и јатаци и власници крајама готово све Уитландери; они се дакле туже на зло, којег су сами виновници.

И на школе се туже Уитландери, а то е тога, што је за наставни језик прописан ховандијски. Ко пак зна коју велику улогу има језик у борби народности — знаће се то ипдје није јасније показало што у Аустрији — у најмању ће руку разумјети Боере, ако полажу највишу цијену у одржавање свог језика којему тако тешко пријети силна поштава Инглеца.

Туже се даље и на мале порезе, које плаћа „South African Explosives Company“, и на високе превозне цијене „Netherlands Railway Company“. Прво је друштво дакако могло плаћати више од пет шелина на сандук, који му изабачи двије стрелине, то је петина. Али уговор е њим, као са жељезничким друштвом, би склопљен у оно доба, кад још нико не могаше предвидјети грдни полет, који проузрочи откриће и проширење златних поља, а кад истече, за цијело ће се промијенити. Прије без повриједи закона није могуће. Што се тиче жељезничког цијеника треба још узети у обзир, да је грађна жељезница била скончана с другим потешкоћама него ли су у провијенцијским земљама, па да е тога и приходи треба да буду већи. Инте-

ресантно је да су готово сви акционери првога друштва и потоњег велика већина Инглези. Дакле главну корист од цијенијех пореза на динамит и скупљих цијена на жељезницама грке Инглеца!

Је ли након овога мијењање Инглеке оправдано? стварно? и државноправно? — У конвенцији од 1881 год. Инглеца је зајамчила јужно-афричкој републици унутрашњу независност; у конвенцији од 1884 Инглеца врховна власт би изричито суђена на то, да јужно афричка република не може без допуста Инглеке владе склапати уговоре с другим државама, изузев слободну државу Оранже. Ови уговори, који су до овога часа на снази, нијесу дакле дали Инглеској ни сјене од права да се мијења јер је очевидно, да је подијелљивање грађанства туђинцима унутрашњи посао државе, а то потврђују и највири ауторитети државноправне знањети (Bluntschli, Laband i ost.). Кад Инглеца води да паља да брани своје грађане, који станују у земљама јужно-афричке републике, то није него изговор за њезине похлепе освајања. Она хоће, да из цијеле јужне Африке направим огромну британску насеобину и ту јој највише смета Трансвал, јер само у њему Европљаци немилосеког племена имају независну државу.

Кад је Инглеца 1877. иза рата е Боерима, поустила захтјевима Боера поред све своје надмодности, то је било само е тога, што Трансвал, ова земља у позадини, онда, прије ере од злата, не бијаше вриједна жртва, које је требало прицијети да је е освоји. Данас је све то другачије, кад је из земље у позадини постала златна земља. О знаменитости, коју има за Трансвал копање злата, може се најбоље добити појам, кад се промисли, да скоро четвртина ове земље, која обухвата 5379 четвртних миља, а нема него један милион становника, састоји из златних поља.

Бијаше то е 1880, кад у сјеверном дијелу земље немачки путник испитивач Бард Маук први откри злато. Из првиша се копадо мало злата, тек 1887 би откривено богато златно поље Witwatersrand, које обично зову краће „Rand“, и од тада производ растијаше готово постојано до преко 15.000 кг. на годину. К тому је дакако допринијело, да се помоћу Сименс-ова поступака научило водити из руде злато тако потпуно, да га се готово нимало не губи, док се са сировим перирањем злата губило до десет постотака.

Није се могло драстичније трепти захтјеве Инглеских Уитландера, него како их је трепи један прости Боер на једној од тојових великих скупштина у Јоханесбург-у. Он рече: „Ми смо освојили земљу од црнаца и хоћемо да је и држимо. Ако се Уитландерима не грије код нас, нека слободно иду; ми их нијесмо звали, а милије нам их је гледати у плећу него у лице!“

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Слава добротвору српске књиге!) „Б. Коло“ доноси: Српска књижевност добила једнога новог великог добротвора. У четвртак 8 септембра умро је, у 53 годину, у Биограду, један између првих Биоградских трговаца и грађана *Димитрије Стаменковић*.

учини нама повељу и привилегију, нека је речени Рат Стоњски са свијем што му припада и са свијем што је на њему и око њега Државе и Дубровачана... Нека се даде 600 златнијех дуката Вратку који је био и јест нама наклоњен код господина краља; и кнезу Гргуру Курјаковићу 200 златнијех дуката. Николи Бући једно земљиште у Дубровачком у вриједности од 50 либара гроша, и један дио на реченом Рату: И господину Стефану бину Боене и његовијем наследицима бива синовица 500 перпера на годину као доходак реченог Рата, да се такођер и од њега добије привилегија и повеља о реченом Рату, и нека се некој његовој властели дарују из државне благајне до 200 перпера...“²⁾

2) „...quod pro habenda pincta Stagni in feudo a regno Slavonie et a domino Stefano bano Bossine, detur de avere comunis dieto domino regi ex dono usque yperp. VIIIIM et ab inde infra, siend, melius poterit conveniri cum eo, et omni anno in perpetuum yperp. VC, faciendo nobis povilliam et privilegium, quod dicta Puncta Stagni cum omnibus pertinentiis, et cum omnibus super se et infra se habitis et contentis perpetualliter sit comunis et hominum Ragusii, ad habendum, tenendum et possidendum... quid comuni Ragusii placuerit perpetuo faciendi, et quod ipsam ad nostram voluntantem ministrare valeamus. Et Vratko qui fuit et est nobis favorabilis penes dominum regem VI° ducatos de auro; et comiti Gregorio di Coriaco ducatos IIC de auro, et quibusdam aliis de curia ipsius domini regis ducatos (ducatos) de auro. Nicole de Buchia unum terrenum in Ragusio valori L libr. grossorum, et unam partem in dicta Punta. Et domino Stephano bano Bossine et suis heredibus videhiet filiis yperp. VC omni anno pro incensu dieto Punte, ha-

Пред своју смрт сјетио се Стаменковић српске књиге и просвјете, па им је завјештао 300.000 динари у злату. Ова задужбина зваће се *Књижевни фонд Димитрије Н. Стаменковића*. Из прихода овога великога фонда издаваће се књиге писане у дузу српске мисли, књиге о отаџбини, вјери, моралу, писани, преврени и народном здрављу. Два члана Академије Наука, које она изабере, биће извршиоци овог завјештања. Књиге, које ће издавати Стаменковићева задужбина, неће се продавати, по ће се раздавати бесплатно грађима. Осим ове задужбине Стаменковић је оставио више мањих легата разним друштвима.

Димитрије Стаменковић, рођен 4 јануара 1844 године у Биограду, одрастао је и прво своје васпитање примио у дому својих примјерних родитеља Стаменка и Анастасије. Зрелији у центру српске просвјете, Димитрије је пошао на пут школовања. Посље основне школе вршио је цијелу гимназију, и ступио у Велику Школу.

Изненадна смрт оца његова Стаменка учини крупан обрт у дотадашњем животу Димитријеу. Он имађаше да се ријеша на коју ће страну: у школу, или у живот. И он изабра овај други пут. У децембру 1864 године, преузе млади Димитрије коњарску радњу свога оца. Он тада постаде трговац биоградски, коме је имену и занимању чинио част и понос, кроз пуних 35 година, до дана његове смрти. Ускоро за тим уз Димитрија стаје сваког поштовања достојни млади му брат Светозар. Тако је постала честита кућа и трговачка фирма „Браће Стаменковића“, позната од Солуна до Хамбурга и Хаира па и мимо граница Јевропе, свуд, докле допиралу трговачке везе ове примјерне куће.

У великој трговачкој радњи „Браће Стаменковића“ показао је покојни Димитрије, заједно са братом својим Светозарем да се могу водити тако велики послови и кроз толико дуго вријеме а да се никад нико не потужи; напротив, солидност трговачка у сваком погледу стајала је, и стоји беспрекорна и неприкосновена у свему нашем трговачком свијету. Димитрије Стаменковић показао је даље, да вриједан трговац, и поред своје велике радње, може покзонити сарадњу своју и другим јавним дужностима и пословима. И донета, нема у посљедње вријеме ни једног корисног покрета у трговачком свијету, а да не видимо на челу његову и Димитрија Стаменковића.

Трговачком Удружењу он не бјеше само формални предједник, он у њему бјеше и душа и срце. Биоградска Бера, којој је он такође први оснивалац и предједник, нераздвојна је од имена вриједнога и мудрога Дим. Стаменковића, као и радња његова око оснивања Кланничког Друштва, Трговачког Фонда, у који је пок. Мита улага толико и знања и љубави.

Он је имао организаторскога талента. Он је озбиљно схватао сваку дужност своју и није ништа радио у пола. Са бујношћу и жуетрином, која бјеше тако својствена његову карактеру, Дим. Стаменковић вршио је све послове и није знао за препреке ни за умор. Он је схватао значај рада и труда, и био је прави апостол његов у средини угледних другова својих, којима с правом може рећи, да су свога предводника цијенили и искрено потпо-

Затим су били изабрани поклицари да изврше и остваре горњи закључак: Milo de Menze био је изабран да иде ка бану Боене (in Bossona), Klimo de Goze био је изабран да иде у Ramu (in Raxia).

Поклицар Klimo de Goze већ 22 јануара вршио је своје посланство у Ратској или ти у краљевству Славоније, и истог дана бјеше потписана повеља од краља Славоније или ти Рашке, која је била написана српски и кирилицом. Из те повеље пренашамо ову ставку: „...и дах им е милостију и утврђењем Рат Стоњски са свијем међама својим и заселица и с људима, и да су власни зидати га на Превлади и на другом мјесту, гдје ухтију; и још им придах од Превлаке ускрај мора до дубровачке меје и селишта, која су ту била, и Посреднику, како опгече Неретва до мора; и то им све даје краљевско ми и баштину и дјечи њиховој и уначади њиховој, а опћина дубровачка да даје сваке године на велики дан 500 перпера млетачкијех од тога мјеста као доходак краљевству ми и свијем, којимем Бог даде господовати краљевством српским из мене...“³⁾

бено слично ab eo privilegium et povilliam de dicta Punta; et certis aliis suis baronibus donetur de avere comunis usque IIC yperp., et etiam donetur sibi ad presens de avere comunis yperp. C. — V. Monumenta Ragusina. Libri Reformationum. Tomus V. str. 374, 375.

3) „...и дах им е милостију и е Стврђењемем Рати Стоњски са већим међама својим и заселици и с људима, и да е8 обласни зидати га на Превлади и на др8гои мјести, гдје им буде хтјени; и опце им придах од Превлаке 8е-крази мора до д8ровачке меје и селишта, ко8 е8 т8зи била, и Посреднику, како опгече Неретва до мора; и тоизи все да им краљевство ми

магали. Дим. Стаменковић, колико бјеше сам лично заслужан, увјек се поносио трговачким друговима својим, њиховим поштовањем и одзивом, које су му указивали неокрњено кроз толики низ година.

Кад читамо у нашим јавним гласилима име каквога новог добротвора народнога, наша је радост помукена, видимо да ли овај или онај постаје народним добротвором зато што нема од срца порода, па да му се зар и спомен не затре, пише своје име у златну књигу народних добротвора. — Јер у радост, што су опште народне прилике добиле потпору за свој развитац, мијења нам се том приликом душевни бол, што је једна српска породица изумрла, а што, наопако по нас, бива доста често, па нам у такој прилици долази да смо више изгубили него добили. Исто тако нам је радост помукена, кад неко постаје добротвором, а ускурајуће добротинство своје својим ближњим еродиранима, којима би помоћ била потребна, — као да нијесу и они чланови народа.

И Димитрије Стаменковић није, па жалост, оставио од срца порода; али је након Димитрија остало два синовца, четирх синовце и два сестрића са својим родитељима, хвала Богу, у добром стању, и дај Боже еретно им било!

С тога, у жалости за тако вреним јавним радником, који је још могао доста привредити животом својим па нам је и потребан у нашим приликама, кад смо још увјек, тако рећи, тек на почетку економског и културног подизања народног, — радујемо се његову дару, што је Стаменковић оно, што је дао на народне цијељи, дао, јер је могао да да а да не оштети своје, које је, ка сваки човек, у првом реду позвао да помогне. Његово ће име свијеталити међу именима највећих добротвора српскога напретка.

(Књижевни оглас.) Штампана је књига: СПИСИ о историји православне цркве у даламатинско-истариском владичанству од XV. до XIX. вијека. Књига I. Сабрао и уредио Е. Н. М.

Књига има XXVI. + 501 страна вел. 8°. Цијена јој је 5 форинти. Може се добити у Канцеларији еп. Конвенторије у Задру или у књижару E. de Schönfeld, Zra.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Шљивовица.) И ако је грађење ракије мање више сваком познато опет има па много што шта да се обрати пажња, многе ситнице да се исправе, многе погрешнице да се отклоне. Уопште треба да се при грађењу ракије обрати пажња на три радње: грађење цибре, врење и печење ракије.

Грађење цибре. Прво треба обратити пажњу на шљиве; не треба за ракију никако узимати труле и покривене шљиве, већ здраве и зреле обично оне ситније, које смо пребрали, пошто смо крушније за сушење употребили.

Друго, не треба шљиве никако цијеле у капу метати, већ их претходно намуљати. Јер ако се мету цијеле шљиве, врење не само да неће да буде брзо и правилно, већ неће на тај начин ни сав шећер да пређе у алкохол. И једно и друго није

На повељу је потписан: Стефан по милости божијој краљ св српске земље и приморске. Кад се ова повеља састављала били су присутни: евоштенни епископ призренски Арсеније, кзанац Балдоин, војвода Градислав, жупан Вратко⁴⁾, кнез Гргуру Курјаковић⁵⁾, ставилац Милош, војвода Де-

8 башину и дџама их и 8и8чџо их, а опћина дубровачка да ми дае на венко годинце на велики дан 500 перперџ бегачких од тогаизи мџста дохотџа краљевства ми и већемџ коиџх богџ изволаџ го8поцтовати краљевствомџ срџбскимџ по мџнџ... — В. Мислџниџ Monumenta Serbica стр. 104.

4) Ово је онај исти Вратко, који је споменуџ у горе наведеном закљџчку малџа виџџа (Vratko) и који је, као члан државног савџџа краљевине Срџије, био веома наклоњен Дубровџанима, и е тога је мало виџџе било закљџчило, да му се дарује 600 златниџх дуката.

5) Кнез Гргуру Курјаковић; то је онај исти, коме је мало виџџе било одлучило, да се дарује 200 златниџх дуката ради наклоности прџма Дубровџнику.

Колико је овај срџпски властелин био заслужан за Дубровџник, нека посвџдоџе ови закљџчки малџа виџџа: In minori consilio sono campane more solito congregato... captum fuit et deliberatum, nullo discordante, quod cum dignum sit et consonum rationi, ut pro bonis et bona merentibus responderet de bono, et egregius et potens vir dominus Gregorius de Coriach, in servitio comunis, et pro augmento nostre civitatis se fatigaverit et operatus fuerit penes dominum regem Raxie, quod in suo servitio ad expensas comunis argmetur lignum et mictetur Catarum pro ipso levando et conducendo Jadre. — Item in eodem minori consilio captum fuit et deliberatum

ЛИСТА К.

ПАВИРЦИ ПО СТАРОМ ДУБРОВНИКУ

5. — У Дубровачкој повјести година 1333-ћа била је веома знаменита. Та се знаменитост види из државнијех списа.

Седмога дана мјесеца јануара 1333-ће године, у великом вијећу, а у присуству 84 вијећника, било је закључено и одлучено су 80 гласова, да кнез са својијем малијем вијећем и су десет вјештака изабранијех од њих, имају потпуно моћ и власт провидјети, одредити и уредити, што се њима или већини њих учини да је на част, повећање и добростање Дубровачке државе, а за звођење реченога, да могу потрошати из државне благајне и задужити државу и Дубровчане колико нађу за потребито, и штогод они ураде нека је одобрено као да је урађено од великога вијећа. — Затим било је изабрано споменутијех десет вјештака: Stepan de Bincola, Marinus de Bincola, Marinus de Volgo, Nikola de Perana, Thoderus de Bodaga, Marinus de Ranina, Pasqua de Goze, Sime de Benessa, Andreas Palme de Sorco, Martinussus e Menze¹⁾.

Истога дана т. ј. седмога јануара, састали су се кнез, мало вијеће и споменуто десет вјештака, те једногласно закључише: „да се добије Рат Стоњски у феуд од краљевства Славоније и од господина Стефана бана Боене, нека се даде из државне благајне реченому господину краљу као дар до осамтјећућа перпера па и мање, како се боље узможе с њим погодити и сваке године за навјек пет стотина перпера, да

1) Monumenta Ragusina. Libri reformationum J. Gjelčica. Tomus V. str. 375.

од мале важности, јер ако врење буде неправилно а успорено добићемо и неправилан производ а и дати могућности, да се цибра похвати. А ако сав шећер не пређе у врење, добићемо од шљиве мање асене. Најбоље је измучити шљиве помоћу муљаче за грочје. Ватке муљаче треба тако удесити, да буду подаје један од другог, да се неби кошнице ломиле. Може се пак један дио кошница и изломити, јер ће тада ракија да добије неку нарочиту арому, која долази од једног тијела, амидалина, који се у кошници налази, и који се приликом врења распада у цијановодоничну киселину и бензалдехид. Оба ова тијела приликом печења прелазе у ракију. Ако баш немамо муљачу при руци можемо радити и овако: у једном чабури обичном дрвеном муљачом измучити шљиве, што је могуће боље и тако измучене сунути у кацу за врење. Као што је већ речено не треба ни у ком случају узимати труле и покварене шљиве јер ће се од ових цибра уплесивити и покварити.

Врење цибре. Од врења цибре зависи много доброта ракије. Ако је врење било добро добићемо не само бољу ракију него ћемо је добити и више. Зато треба измучене шљиве изручити у какву подесну кацу или још боље бачву. Ни једну ни другу не треба до врха напунити, већ оставити празнине, да се неби услед врења цибра прошипала. Ако смо метли шљиве у кацу, треба ову овлаш затворити. После два дана наступиле врење у велику, и тада треба цибру с времена на вријеме промијешати, да се неби на површини етрама натала и да би било врење што правилније, онда се неби градило много сирћетне киселине.

После 10—15 дана биће врење у главном завршено, а то ћемо познати по томе, што ће се маса умирити и што ће престати пзијање клокоча угљене киселине. Када је врење довршено, треба бачву добро затворити. А ако смо радили у каци, треба ову цибру изручити у какву zgodnu бачву, ову напунити до врха и затворити. У крајњем случају ако немамо бачве на расположењу, треба кацу у којој је цибра превирала, напунити до врха. У том циљу треба увјек да имамо једну помоћну мању кацу, и да у овој метемо шљиве да превире, како би из ње могли главну кацу допунити. Кад смо ово учинили треба кацу, што могуће боље затворити. А ово ћемо учинити ако преко каце метемо какву честу крпу а преко ове удесан капак. Можемо у остатом капак и земљом добро облепити да не би ваздух улазио. Ово затварање има задатак, да што је могуће боље спречи грађење сирћетне киселине а и буђење. И једно и друго врло је штетно, јер једно што се тиме умањавало количина алкохола (сирћетна киселина постаје из алкохола) и ракија добија неки нарочити кисео укус па и непријатан мирис. Ако у једној цибри има много сирћетне киселине, то ће ова приликом печења прећи у ракију, па пролазећи кроз бакарне цијеви (кроз табарку,) раствараће извјесну количину бакра, у толико више у колико је цибра била киселија. И на тај ће начин да ракија садржи често много бакра, а веће количине бакра не само да су штетне већ шта више и отровне. Зато треба нарочито пазити да

нам цибра, пошто је преврела, буде добро затворена.

Печење ракије. Пошто је цибра преврела, може се из ње одмах пећи ракија. Ну боље је, да цибра неко вријеме постоји и да се пече после неколико мјесеци у зиму. Овим стајањем довршава се друго подлагање врење, а ово има нарочитог утицаја на арому ракије. Ракија из разних шљива може се одмах после 3—4 недеље пећи, јер се може на врућини цибра врло лако покварити, укисјелити и уплијесити.

Приликом печења ракије најглавније је пазити да цибра не забори, да се ракија не надими, јер ће тада ракија добити неки нарочити доста непријатан укус, изглед и мирис. Друго на шта треба пазити, то је да се казан не препуни, те да приликом кључања не пређе мало цибре у ракију. Па најзад треба гледати, да се сав алкохол и цибра предестинише као и то да кључање не буде испочетка сувише јако, како неби могао сав алкохол, при пролазу кроз лулу, да се довољно разлади и пређе у течност.

Ну као што је наглашено најглавније је пазити да нам цибра не забори. Од овога се можемо сачувати: Ако казан не затворимо одмах, већ га оставимо отвореног и непрестано мијешамо све док цибра не почне да кључа и тада тек казан затворимо. На овај начин се може само у неколико спречити опасност, да цибра не забори, али што је најглавније том се приликом изгуби један дио ракије. Боље ћемо спречити да цибра не забори, ако на дно казана метемо један слој крупне чисте сламе, па преко ње сипамо цибру пажљиво. Најбоље ћемо спречити да цибра не забори, ако у казану на једно 10—15 см. од дна удесимо једну ситну избушену преграду која ће бити покретна. На тај ће начин на дно казана, гдје је највећа ватра, бити само течна цибра а густина ће бити горе и тиме смо отклонили опасност да овај забори; добро је сипати у казан најприје мало воде. Ово је једна направа, која би врло мало коштала, а правила би нам велике услуге. Још је боље ако у казан намјестимо један мањи избушени казан, па у овај сипамо цибру, тако, да ће тиме у додиру са првим казаном бити само течност; осим тога добри су и казани, који су тако удешени да се цибра може мијешати, а да се казан не отвара. Најбољи су пак за печење ракије они казани, који се загријевају воденом паром. У њима не може цибра апсолутно никако да забори, а може се из њи сав алкохол да предестинише.

При печењу ракије треба пазити и на то, да је вода у табарци увјек довољно хладна. При печењу ракије треба увјек одвајати „првијенац“ за себе а онај други дио печења за себе. Првијенац треба оставити, а онај други дио препећи. Препећи се може или сам за себе или тако, ако се овај „други дио“ једног печења дода новој цибри за друго печење. Послејдни дио „патока“ садржи нарочито много тзв. фузла, те је зато једно непријатно за пиће а друго штетно. Да би се тог фузла ослободили треба патоку за себе још једном па и двапут препећи.

При печењу ракије треба имати увјек при руци алкохолетар („град“) Ракију треба градити од два квалитета „љуту“

од 50% или 20 гради и обичну 35% или 14 гради. Јачу ракију од 22 гради и слабију од 12 гради не треба никако градити.

Да напоменем најзад, да ракија приликом етајања губи од своје јачине, али добија бољу арому и пријатнији мирис — укрпи се.

„Тежак.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 8 октобра.

(Из главног одбора за скупљање добровољних прилога на подизање дома умоболних.)

Ових дана етигли су нам нови прилози из братске нам Русије и то: Од Његовог Високопреподобја Отца Протојереја Јована Илића Крокишадскога, триста рубаља, које претворене у а. вр. износе фпир. 360.

Од Петроградске дворјанке госпође Јевење Копрадовне Гунста 50 рубаља а. вр. фпир. 60.

Од пристава I-га участка из града Брђанска Тавричке губерније рубаља 8 а. вр. фпир. 9. 60.

Од Чигиринскога Ујезднога Исправника 10 поштанских марака а. вр. пошт. 60.

Милозрдним дародавцима од стране нашега Одбора најсрдачнија благодарност!

(Наставак.)

Приложници из племена Банског.

	фор. н.
Г. поп Тодор Комленић	— 4 —
„ Обрен Крстов	— 2 —
„ Спасоје Комленић	— 5 —
„ Петар Васић	— 1 —
„ Јован Комар	— 1 —
„ Новица Николин	— 2 —
„ Тодор В. Папић	— 2 —
„ Шкепан Папић	— 2 —
„ Крето Папић	— 1 —
„ Рето Комленић	— 1 —
„ Јанко Шекарић	— 1 —
„ Новак Комленић	— 3 —
„ Ђивко Комар	— 1 —
„ Благоје Перукица	— 50 —
„ Симо Комар	— 1 —
„ Пајо В. Комар	— 1 —
„ Милош П. Комленић	— 1 —
„ Игњат Перукица	— 1 —
„ Иван Шекарић	— 1 —
„ Мушо Комленић	— 1 —
„ Ристо В. Комленић	— 1 —
„ Ристо Т. Комленић	— 50 —
„ Гојко Т. Комленић	— 1 —
„ Јевто Ђ. Шекарић	— 50 —
„ Ђорџа Ј. Комленић	— 50 —
„ Мујо Н. Комленић	— 50 —
„ Јевто М. Комленић	— 50 —
„ Јоко М. Комленић	— 50 —
„ Група П. Комленић	— 1 —
„ Срдан Шекарић	— 1 —
„ Милован Пејов	— 1 —
„ Крето Попов	— 1 —
„ Митар Перукица	— 1 —
„ Ђоко Комар	— 50 —
„ Зеле Перукица	— 1 —
„ Ђорђе Г. Шекарић	— 1 —
„ Крето П. Комленић	— 1 —

повеле у господина бана Стефана а двије повеле у Дубровнику.“

Наведени закључци малога и великога вијећа (reformationes) и повеле (privilegia) јесу исправе (documenta) првога реда, пред којим све друго пада. Једно и друго може једино да прикаже право стање ствари онога времена.

Што су Дубровчани разумјевали под ријечи Slavonia, о томе ни за најбољег противника не може више бити сумње. Мало вијеће са кнезом и вјештацима закључује, да се добије Рат Стоњски од краљевине Славоније; у ту се сврху шаље Климо Гучетић (de Goge) у краља Славоније. Дубровачки посликар већ 22 јануара добија повељу, писану српски и кирилицом, а потписану од Стефана по милости Божијој краља српске земље и поморске; тој повељом краљ Стефан⁹⁾ уступа Дубровачкој држави Рат Стоњски уз годишњи дохотак од 500 перпера, који се има плаћати свијејем „којијем Бог даде господовати краљевством српским.“ Ево неопобитна доказа да је regnum Slavonie — краљевство Србије. „Schavonia se intenda quello che adomena lo imperator de Schavonia,“ вели дубровачки сенат у уступу поклицарима, који су г. 1358. ишли у Угарску да склопе уговор; што српски значи: „Славонија се

⁹⁾ ... а толики сд. д. поклеле ... дине латински а дин српски, а све сд печакене латински печати: дине ста поклеле с господина бана Стефана а дине поклеле с Дубровици. — V. Miklošic. Monumenta Serbica, str. 107.

⁹⁾ Краљ Стефан, који се год. 1345-те прогласио царем српским и који је познатији под именом Душана Силнога.

„ Илија Папић	—	— 50
„ Миле Папић	—	— 50
„ Стево Папић	—	— 50
„ Петар Комленић	—	— 50
„ Благоје Комленић	—	— 50
„ Мићо Комленић	—	— 50
„ Глигор Н. Комленић	—	— 50
„ Драго П. Комленић	—	— 50
„ Јоле Антов	—	— 50
„ Перо Комар	—	— 50
„ Спасоје Шекарић	—	— 50
„ Анто Јокон	—	— 50
„ Лазар Стефен	—	— 50
„ Никола Комленић	—	— 50
„ Пашо Шекарић	—	— 50
„ Глигор Албијанић	—	1 —
„ Гаврило Албијанић	—	1 —
„ Игњат Албијанић	—	1 —
„ Симо Шекарић	—	1 —
„ Милован Шекарић	—	1 —
„ Алекса Албијанић	—	1 —
„ Сава Шекарић	—	— 50
„ Мићо Папић	—	— 50
„ Мујо Перукица	—	— 50
„ Милован Ђелица	—	2 —
„ Срдан Ђелица	—	2 —
„ Глигор Вујовић	—	2 —
„ Шпиро Ђелица	—	2 50
„ Бајо Ђелица	—	1 50
„ Симо Ђелица	—	1 —
„ Симо Уљаревић	—	3 —
„ Стеван Ђелица	—	— 50
„ Манут Ђелица	—	— 50
„ Алекса Ђелица	—	— 50
„ Весо Ђелица	—	— 50
„ То ор Ђелица	—	2 —
„ Лука Ђелетић	—	1 —
„ Бар. Ђинго Ђелетић	—	2 —
„ Машо Будалић	—	2 —
„ Бајо Ђелетић	—	— 50
„ Новак Ђелетић	—	— 50
„ Марко Ђелетић	—	— 50
„ Јован Глушац	—	2 —
„ Ђуро Ђелетић	—	— 50
„ Јевто Ђелетић	—	2 —
„ Крле Копривица	—	— 50
„ Ђуро Глушац	—	1 —
„ Благоје Вујовић	—	— 50
„ Мијајло Ђелица	—	— 50
„ Симо Глушац	—	— 50
„ Петко Ђелица	—	— 50
„ Никола Глушац	—	— 50
„ Јован Ђелетић	—	1 —
„ Ристо Ђелетић	—	— 50
„ Лука Толаца	—	— 50
„ Обрен Радмилковић	—	— 50
„ Јован Вујовић	—	— 50
„ Мило Глушац	—	— 50
„ Гаврило Мићков	—	3 —
„ Раде Ђелица	—	— 50
„ Мушо Будалић	—	1 —
„ Ђоко Ђелица	—	— 50
„ Лазар Уљаревић	—	— 50
„ Обрен Ђелица	—	— 50
„ Илија Уљаревић	—	— 50
„ официр Дреко Краљевић	—	3 —
„ кмет Лука Матанов	—	3 —
„ Јован Драгићев	—	2 —
„ Новак Ђокон	—	1 —
„ Анто Драгићев	—	2 —
„ Ђоко Иковић	—	1 —
„ Јован Иковић	—	1 —
„ Вуле Мунчић	—	3 —
„ Спасоје Шепанов	—	1 50
„ Мрђен Ковачевић	—	1 —
„ Лазар Илић	—	1 —
„ Вуле Свирица	—	— 50
„ Гаврило Свирица	—	— 50

разумије оно чим заповиједа цар Славоније.“ Ко је био г. 1358. цар Славоније? — Цар Стефан Урош, син Душана Силнога. Ето опет једног неопобитног доказа да је Slavonia то исто што Србија¹⁰⁾.

Из закључака малога вијећа провијава фамилијарност Дубровчана са српским владарима, који су у Дубровнику били толико познати, да, кад се писало краљ (rex) без ближе ознаке, разумијевало се, да је говор о краљу Србије. О томе наведени закључак малога вијећа управо је класичан документ.

Оне четири повеље бана босанскога Стефана, од којих су двије биле написане латински а двије српски, још доказују, да као што се у дубровачкој канцеларији Србија звала латински Slavonia, тако се досљедно српски језик звао латински in slavonico. Овај историјски документ такође показује извор, одакле је у дубровачкој књижевности постао израз словинска земља, словински језик и Словинци бива од Slavonia, in slavonico и Schavi т. ј. од Србија, српски језик и Срби.

¹⁰⁾ О томе Медо Пуцић вели: „У латинцима дубровачкијем находе се особити чланци како да се влада са Србљима, па као што се је у дубровачкој канцеларији сама Србија називала Slavonia, тако се и у законима Србљи називају Schavi.“ — V. Споменник Србски од 1395 до 1428; преписао из дубровачке архиве Медо Пуцић, стр. 139.

јан Мањак, Градислав Сушенић, Никола Бућа⁶⁾, архидијак Марин Баранин. Ова су господа и властела састављали државно вијеће краљевине Србије.

Пошто је краљ Стефан уступио Дубровачкој држави Рат Стоњски, бан босански Стефан, као подложник краљевства српскога, 15 фебруара саставио је повељу којом и он Дубровачкој држави уступа речену земљу. Повеља бана босанскога

quod supradicto ligno mictatur unus nobilis homo pro comito — In minori consilio cum X sapientibus electis super facto Punte, caput fuit et deliberatum, quod donec comes Gregorius de Choriach steterit in Ragusio in isto itinere quod facit Jadram, fiant sibi expense per comune Ragusii. — V. Monumenta Ragusina. Libri Reformationum. Tomus V. str. 373.

Кад се у Дубровнику дознало, да кнез Гргур Курјаковић путује из Котора у Задар, мало вијеће дана приг и петог фебруара 1333. закључило је, да се на државне трошкове пошаље у Котор лађа, која ће реченога кнеза дићи из Котора и повести у Задар; а колико се буде задржао у Дубровнику, да га се гости на државне трошкове; за пратиоца му бјеше изабран племић Николица Мартинушенић (de Martinusso). Све му ове почести бјеху исказане, што је радило код краља Србије на повећању Дубровачке државе.

⁶⁾ Никола Бућа, Которанин, као члан државног савјета краљевине Србије радио је у прилог Дубровнику у питању о одступању Рата Стоњскога. Ради тих захвала мало вијеће деветог марта 1333 закључило је: quod Nicola de Bucha habere debeat de dieta Punta unam partem, sicut habebit unus de nobilioribus civitatis, et unum territorium in civitate Ragusii, erga dominum

била је написана у четири егземплара, и то два српски и два латински. Латински текст повеље свршава овим ријечима: „Et de predictis omnibus facta et scripta sunt quatuor privilegia simile unum alteri, in scriptis in grammatica latina et alia in slavonico, de quibus idem dominus banus habet unum, unum videlicet in latino et aliud in slavonico. Et comune et homines Ragusii similiter habemus alia quo, unum in latino et aliud in slavonico.“⁷⁾ Српски текст повеље бана босанскога садржи односно горњег навода ову тачку: „А тому су четири повеље, двије латински а двије српски, а све су печатане латинијем печатима: двије су

Give de Sorento, ex parte levantis, super primam faciem domorum comunis positarum in platea comunis, et us montem, valoris et extimationis mille uyperperorum. Што српски значи, да се Николи Бући има дати један дио Рата, као што ће добити један од владете дубровачке, и једно земљиште у Дубровнику. — V. Monumenta Ragusina. Libri Reformationum. Tomus V. str. 381.

Нарочито смо споменули заслуге жупана Вратка, кнеза Гргура Курјаковића и Николе Буће, да се види, колико су српска властела и великодостојанственици радили на корист и проширење Дубровачке државе и колико је те заслуге стари Дубровник цијенио и уважавао.

⁷⁾ „О свему реченому написане су четири повеље, једна слична другој, двије су написане латински а двије словински, од којих је исти господин бан има двије, једну латински а другу словински. И држава и Дубровчани једнако имамо остале двије, једну латински а другу словински.“ — V. Monumenta Ragusina. Libri Reformationum, str. 377.

Филип Муичић	—	1	—
Дука Кртолица	—	1	—
Видак Муичић	—	1	—
Мујо Рогач	—	1	—
Филип Рогач	—	1	—
Раде Новаковић	—	1	—
Спасоје Ђедовић	—	—	50
Видак Муичић	—	—	50
Врјо Шапурић	—	1	—
Васо Шапурић	—	—	50
Гапо Новаковић	—	1	—
Илија Вукајловић	—	—	50
Благоје Свордан	—	—	50
Симо Новаковић	—	—	50
Шћепан Малишић	—	—	50
Баћо Вукајловић	—	1	—
Мијајло Шутовић	—	—	50
Раде Шапурић	—	—	50
Симо Тринков	—	—	50
Обрен Ђедовић	—	—	50
Мујо Вукајловић	—	—	50
Новак Муичић	—	1	—
Ђоко Муичић	—	—	50
Широ Рогач	—	—	50
Петар Ђедовић	—	—	50
Новак Новаковић	—	1	—
Мрко Стијачић (Усташ)	—	—	50
Васо Краљевић	—	1	—
Јован Шапурић	—	—	1
Шћепан Муичић	—	—	50
Шћепан Шапурић	—	—	50
Костадин Бјелица	—	1	—
бар. Томо Муичић	—	—	1
Филип Бјелица трговац	—	—	50
Сердар Тодор Муичић	—	—	3

Свега фиорина а. в. 582 20
Од првих приложника 12618 06
Укупна сума до данас 13200 26
Сувише 50 ока жита 1 ован и 7 надница.
(Наставиће се.)

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БУКАРЕШТ, 3 октобра. — Син Престолонаследника болује од тифозне грознице и бронхијалне пнеумоније. Ма да је температура висока, опће је стање релативно добро.

БУКАРЕШТ, 4 октобра. — „Бечкарски булетин“ објављује тешко стање Принца Карла. Температура и фебра умовжена.

БУДАПЕШТ, 4 октобра. — Цар је стигао.

БЕРЛИН, 4 октобра. — Стигли су грчки Краљ и Принц Никола, дочекани на станици адјутантом Пригелвицом од стране Царево, и обједовали су са Величанствима.

БЕЧ, 7 октобра. — У рајхсрату Клари развио је програм владин, најавивши да се влада нада, да ће је заступници потпомагати, да се успостави нормално стање парламентарно и народносно мир. Влада хоће да уреди питање језика законом. Рајхсрат је изабрао за пресједника Фукса. Изјаву владину прекидали су више пута гласови чешке индигнације. Усвојен је предлог да се у идућој сједници отвори расправа о владиној изјави. Гориња кућа је примила изјаву владину са одобравањем.

ХАМБУРГ, 7 октобра. — Поводом спуштања у море једне нове оклопнице Цар Вилхелм је на банкету у здравици истакао потребу умножења бродовља, што Цар и влада могу рјешити само ако се народ одрече свију неспоразума и окупи око Цара.

ТРАНЗВАЛСКИ РАТ.

ЛОНДОН, 3 октобра. — „Рајтер“ доноси: Једно одјељење Бура под командом генерала Кроње прешли су границу код Раматлабама, гдје се чује јака тугњава. Држи се да су Бури разрушили жељезницу и прекинули жицу телеграфску. Бури под командом генерала Кока заузели Њукастел. Једно одјељење Бура, долазећи од Фолксроста заузело је Лангсбек, и иде напријед у Натал. Бури су заузели брдо Спит-коп на сјевер Њукастла. Генерал Вајт вратио се у Ладисмит, не успјевши изазвати битку са Бурима. У четвртак у поноћ отпочео је на-

падај Бура, под командом Кроња, на Мафекинг. Не зна се резултат нападаја. Бури располажу јачом артиљеријом него Инглези.

КАПЕТОВН, 4 октобра. — Говори се да нико није погинуо приликом нападаја, на жељезнички влак код Крај Пана. Са западне границе никаква гласа. Борба траје између Врибурга и Кимберлеја. Жељезничке и телеграфске линије прекинуте на југ Кимберлеја. По једнодушним вијестима Бури су заузели Њукастел.

ДУРБАН, 5 октобра. — Инглеска војска, која је била пошла да рекогносцира позиције непријатељске код Оливерехока, повратила се.

ПЈЕТЕРМАРИЦБУРГ, 5 окт. — Проглашено је ратно стање у окружју Њукастла, Дундее, Клипривер, Умстинга, Упертугела.

ЛОНДОН, 6 октобра. — Извап-редно засједање парламента отворено је престонијем говором, у ком се наглашује потреба умножења војничких сила позивом резерве; констатира потенциће изазване јужноафричком републиком. Опћи свјетски положај траје миран. Навјешћује пројект да се покрију тропски усљед догађаја, у јужној Африци. По листовима, у поновљенијем нападајима код Мафекинга, пало је 300 Бура и 18 Инглеза.

ЛОНДОН, 7 октобра. — Доња и гориња кућа усвојиле су једногласно адресу. Сализбери је изјавио, да инглеска влада мора захтјевати превласт у јужној Африци и равноправност за све народе бијеле. Доња кућа је одбила предлог Дилона, да транзвалско питање ријешити међународним арбитражом.

ЛОНДОН, 7 октобра. — Балфур је прочитао краљичину посланицу, која сазивље резерву.

ПРЕТОРИА, 7 октобра. — Генерал Кроње јавља, да је отпочело бомбардирање Мафекинга.

ЛОНДОН, 7 октобра. — Ратни министар тражи накнадно 35.000 војске и 10 милиона лира, а укупну суму 30½ милиона лира за ратно министарство.

ЛОНДОН, 8 октобра. — По вијестима из Преторије на Мафекинг-у је подигнута бијела застава послије неколико метака из топова. Бури са парламентарном заставом питали су хоће ли се град предати, и нијесу добили никаква одговора. Усљед тога је бомбардирање настављено.

КАПИТАДТ, 8 октобра. — Једна инглеска извидница на сјеверу Мефекинга суверела се са 500 Бура, који су подијели знатан губитак; од стране инглеске погинули су 2 и 14 рањени, међу којима 2 тешко.

ЛОНДОН, 8 октобра. — Јављају из Гленкоа, да се главна снага Бура креће из Њукастла на Дундеу.

ЛОНДОН, 9 октобра. — Јутрос 4000 Бура нападоше инглеску војску код Гленкоа, бомбардирајући је из топова, без напјети јој знатних штета. Ифантерија је успјела, последије битке, да заузме положај Бура. Непријатељ се повукао. Губитци инглески су тешки. Генерал Симои је озбиљно рањен. Артиљерија непријатељска отворила ватру против Дундее, 9000 Бура иду напријед, батерија инглеска пошла је у суверет.

О Б Ј А В А.

Илија Шћепанов Павићевић из Рсојевића у Бјелопавлићима пошао је био назад седам година у Србију, одакле је прешао у Румунију и до назад године дана јављао се своме брату Саву. Прошла је година а да се више ништа о њему не зна, усљед чега се умољаје сваки онај, који би што о поменутом Илији знавао, да би доставио

МИНИСТ. ИН. ДЈЕЛА.

(3—3)

О Б Ј А В А.

Агенција Унгаро-Хрватског Акционерског Парабродског Друштва у Котору, својим писмом од 4. Фебруара по нов. кал., доставила је подписатој канцеларији, ријешење Управе поменутог друштва од 10-ог Јануара ове 1899 год. број 118. односно олакшице у путовању Друштвеним парабродима за Црногорске путнике и то:

а) ђаци добијају једну класу за другу;

б) официри добијају једну класу за другу, али треба да имају легитимацију од Министарства или којег другог надлежства;

в) сиромаси добијају III-ју класу за половину цијене, али морају, од стране власти имати увјерење о сиромашном стању.

Ово се доставља путницима ради знања, како би се, при путовању, на вријеме снабдјели са нужним документима од дотичних власти.

Дирекција Парабродског Друштва Лојда, доставила је такођер овој Управи своје ријешење 1 октобра, по коме се дозвољава путовање на далматинској прузи на њиховим парабродима.

а) официрима, плаћајући једну класу за другу;

б) ђацима тако исто, с тим да и једни и други морају бити снабдјевени са овлашћењем ове Управе.

Број 351

Цетиње, 9 Октобра 1899.

Канцеларија

Управе Пошта и Телеграфа.

Објава.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *сриједи* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним парабродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим *петка* ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним парабродом Лојдовога Друштва, који полази исти дан у 2½ сата по подне из Котора за Трет.

Из *Котора* за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из *Цетиња* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из *Подгорице* за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из *Подгорице* за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати прије подне.

Из *Никшића* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С *Пристани* за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануар ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¼, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С *Вира* за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати на подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са парабродом Даницом), полази с Вира

у 9 сати пред подне и стиже на Пристан у 3 сата после подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена

Параброд Лојдовога друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улицу у 11½ пред подне и продужује за Крф, дотичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улицу сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

Параброди Италијанског друштва „La Puglia“ од почетка о. м. долазиће у барску луку сваке суботе у 6 ура из јутра из Ориента, а полазиће за Италију истог дана у 12 ура на подне.

Господу трговце и експортере сувих Шкоранаца и сланих Јегуља у врећама, умољавам да ми се одмах са понудама и цијенама писмено јаве, јер ћу ове јесени требати приличну количину поменутих риба.

Lazar L. Dimitrievich
Trieste.

Број 71
34 (3—3)

О Г Л А С

Извјештавам поштовану господу путнике, који путују *дилижанцом*, да је моја кафана најподеснија за преноћиште, јер је до саме поште, према чему је немогуће путнику изостати од дилижанце. Постеле су нове и чисте, а собе суве и видне. Кујина изврсна.

По жељи може се добити чувена српска „*гибаница*“, а такође и особито добри „*ћебанчићи*“ у свако доба. Пиће нанико природно и чисто. Цијена умјерена, а услуга брза и тачна.

Телеграм: Србијанцу Подгорица.

Никола Ђорђевић, Србијанац
кафеџија.

Број 73
76 (1—2)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Поред највише моје жалости не могу пропустити да не изјавим најсрднију благодарност свијема мојима пријатељима и познаницима, који су се трудили да подигну из љуте болести мог јединца (седмог) сина

СТЕВА.

који је 30 прошлог мјесеца преминуо. Нигда незаборављену благодарност изјављујем г. г. докторима г. Перацићу и г. Верони, који су се братски и својски заузимали да помогну моме болесном сину.

Немам ријечи којима бих могао изјавити моју благодарност и оданост *Пеговој Свјетлости Књазу Мирку*, који је благоизвољно учествовати у мојој жалости својом опширном депетом; а тако г. војводи Боју Петровићу, г. војводи Шаку Петровићу, г. војводи Ђуру Петровићу, г. Марку Петровићу и г. Васу Ђуканову Мартиновићу, који је у пратњи био са Цетиња на Његуше, и осталим мојим пријатељима, који су ми изјавили своје саучење својим депешама; благодарим овдашњем учитељу г. Боју Средановићу који је са школском дјецом допратио спровод мога сина до гроба. Подуно благодарим и захваљујем главарима, свештеницима и цијелу народу нашег племена који је свечано спровео и сахранио мога сина Стева.

Бегуши, 5 октобра 1899 год.

Ожалостени:

Отац Станко Г. Петровић; мајка Мама; сестре: Стане, Милица, Љубица, Јоке и Кице.

Број 74
186 (1—1)